

Csatadal

3 × 45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, ének-zene, kreatív szövegalkotás, vizuális kultúra, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A gyerekek már biztosan sok mindent tudnak nemzeti ünnepünkről, de nem árt évről évre gazdagítani és differenciálni az ismereteiket. A cél azonban nem a történelmi adatok megtanulása, hanem a forradalmi érzés átélése, ami hasonló a tavaszi megújuláshoz.

Áttekintő vázlat

4.1 Csatadal	3 × 45 perc
4.1a Csatadal	15 perc
4.1b Megy az úton a katona	20 perc
4.1c Három huszár	10 perc
4.1d A három huszár meséje	25 perc
4.1e A vörös Medveczky	20 perc
4.1f Kokárdakészítés	45 perc
Összesen:	3 × 45 perc

Előkészületek

A szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás feladatát eleve differenciált munkában szervezhetjük, amihez készítsük elő a rajzolás lehetőségét is!

A kokárdakészítést egyéni vagy csoportmunkában is szervezhetjük, az anyagokat és eszközöket ennek megfelelően készítsük elő!

4. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Petőfi Sándor: *Csatadal* (részlet)

Sarkady Sándor:

Zeneszó zeng

Weöres Sándor:

Megy az úton a katona

Simai Mihály: *Szárnyas*

lovon három huszár

Krúdy Gyula: *A vörös*

Medveczky – online

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet, íróeszköz

 Internet, projektor, hangfal

Rajzlap, rajzeszköz
Kokárdakészítés anyagai, eszközei

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Csatadal

4.1a Csatadal

Hallgassuk meg **Petőfi Sándor** *Csatadal* című versének részletét a Hangraforogó együttes előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Az előadásmód, a dobkíséret és a kétszer ismételt „Előre!” lelkesítő hangulatot teremt.

A gyerekek olvassák el a verset magukban, és figyeljék meg, miben különbözik az írott vers attól, amit hallottak! Bizonyára észreveszik a refrént, ami három soronként ismétlődik ugyan, de csak egyszer, míg a dalban kétszer.

15 perc

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek éljék át a forradalmi lelkesedés hangulatát, ami számukra a mesebeli hősök világát idézi.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Zenehallgatás
Versek olvasása, ritmus-
játék
Menetelés
Vers és mese értelme-
zése
Mesei elemek gyűjtése
Kreatív szövegalkotás,
képírás
Mesehallgatás, beszél-
getés
Kokárdakészítés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, rajzeszköz
Kokárdakészítés anyagai,
eszközei

Olvassuk el a versrészletet váltó olvasásban úgy, hogy minden mondatot más gyerek olvas, a refrént („Előre!”) pedig közösen kiáltjuk! Ha a gyerekek lelkesek, és többen is szeretnének olvasni, a váltó olvasást többször is megismételhetjük.

Az ütemhangsúlyos vers erőteljes ritmusú, aminek főhangsúlyos szótagjaira dobolhatunk a padon vagy valamilyen ritmushangszeren:

Trombita harsog, | dob pereg,
Kész a csatára | a sereg.

Előre!

Süvít a golyó, | cseng a kard,
Ez lelkesíti | a magyart.

Előre!

Föl a zászlóval | magasra,
Egész világ hadd | láthassa.

Előre!

Hadd lássák és hadd | olvassák,
Rajta szent szó van: | szabadság.

Előre!

A hangjáték után beszéljünk arról, hogy mit tudnak a gyerekek március tizenötödikéről és Petőfi Sándorról! Már biztosan sok mindent, de nem árt pontosítani az ismereteiket. (A cél azonban nem a történelmi adatok megtanulása, hanem a lelkesítő, forradalmi érzés átélése.)

4.1b Megy az úton a katona

20
perc

Olvassuk el *Sarkady Sándor Zeneszó zeng* című versét, és folytassuk a lelkesítő hangulatot a vers ritmizálásával, ritmikus felolvasásával! Ebben a versben nemcsak az ütemhangsúly, hanem az időmérték is erősen érvényesül, ami bemutatás után, felelgető versmondással könnyen átvehető, hiszen végig ti-ti-tá-tá a versmérték, mintha csak pergő dob szólna:

<u>Z</u> eneszó zeng, <u>m</u> enetelnek,	U U -- U U --	ti-ti-tá-tá ti-ti-tá-tá
<u>s</u> üt a <u>n</u> apfény, <u>f</u> ut a <u>f</u> elleg;	U U -- U U --	ti-ti-tá-tá ti-ti-tá-tá
<u>f</u> el a <u>z</u> ászlót, <u>f</u> el az <u>é</u> gre –	U U -- U U --	ti-ti-tá-tá ti-ti-tá-tá
<u>M</u> agyarország <u>ö</u> röme!	U U -- U U --	ti-ti-tá-tá ti-ti-tá-tá

Az ütemhangsúlyt és időmértéket együtt is érzékeltethetjük, ha a ti-ti-tá-tá ritmust az ujjunkkal doboljuk a padon, és az első, hangsúlyos (de rövid) szótagra mindig erősebbet (tehát nem hosszabbat) ütünk.

Olvassuk el [Weöres Sándor *Megy az úton a katona*](#) című versét, amire próbáljunk meg menetelni is! Ütemes versmondással követhetjük a menetelés ritmusát, ütemenként kettőt lépve (bal-jobb), ami a második szakaszban a kar jobbra-balra vágásával (a kardvágás imitálásával) is kiegészülhet. Kellő távolságban álljunk fel egymástól, és vigyázzunk, meg ne üssünk valakit!

<u>M</u> egy az <u>ú</u> ton <u>a</u> <u>k</u> atona,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>z</u> úg a <u>v</u> ihar, <u>f</u> új a <u>s</u> zél,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>z</u> úg-búg, <u>f</u> új a <u>s</u> zél,	□	tá-tá ti-ti-tá
<u>a</u> <u>k</u> atona <u>s</u> ose <u>f</u> él.	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

<u>M</u> itől <u>f</u> élne? <u>K</u> ezibe <u>k</u> ard,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
<u>g</u> onoszoknak <u>o</u> davág,	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
<u>d</u> írr-durr, <u>o</u> davág,	□	tá-tá ti-ti-tá
<u>s</u> ose <u>b</u> ántsák <u>a</u> <u>h</u> azát.	□□□□	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

A Hangraforgó együttes ezt a verset is megzenésítette (a felvétel elérhető a ref-tantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). Hallgassuk meg, és figyeljük meg a gyerekek, miben más a dal ritmusa, mint amilyen ritmusra meneteltünk! Próbáljuk meg tapssal követni a dal jellegzetes ritmusát is! Vajon mit fejez ki ez a vidám ritmus?

4.1c Három huszár

10
perc

Olvassuk el [Simai Mihály *Szárnyas lovon három huszár*](#) című versét! A gyerekek keressék meg a versben a mesei elemeket! Vajon igazi huszárokról van szó? Miért igen, vagy miért nem? Keressünk a szövegben olyan kifejezéseket, amelyek azt bizonyítják, hogy a huszárok a meséből érkeztek!

Ezzel a beszélgetéssel előkészíthetjük a gyerekeknél a monda fogalmát. Beszéljük meg, hogy a huszárok valóságos katonák voltak, sok hőstettet vittek véghez. Ezek a hőstettek az idők folyamán megszépültek, mesei elemekkel is keveredhettek, vagy mesei elemmé váltak.

Milyen valóságalapja lehet a „szárnyas lónak”? – Úgy vágat, mintha repülne, szállna.

Milyen mesealapja van a „szárnyas lónak”? – Népmeséink táltos lova, ami úgy repül, mint a szél vagy a gondolat.

4.1d A három huszár meséje

25
perc

A gyerekek ezután háromfős csoportokban írjanak vagy szóban alkossanak egy rövid mesét, ami a három huszár hőstetteiről szól! A szóbeli mesealkotást kiegészítheti a mese egy-egy jelenetének lerajzolása is.

4.1e A vörös Medveczky

20
perc

Krúdy Gyula *A vörös Medveczky* című történetében is keveredik a mese és a valóság, bár nem a tündérmesék, inkább a példamesék (tanítómesék) logikájával. A történet elég hosszú, ezért kuckózzunk be hozzá, és a tanító olvassa fel (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! A gyerekek figyeljék meg, hogy melyek lehetnek a valós, és melyek a mesei elemek!

Vedd figyelembe!

Ebben a mondában nem lovagolnak szárnyas lovakon a huszárok, felhőket sem kaszabolnak, de az, hogy egy kisgyerek nekiszalad a világnak, és megmenti a hazát, nyilvánvalóan mesei elem. Sőt, olyan vágykivetítés, amihez hasonlót a csúfolódást elszenvedő gyerekek gyakran átélhetnek. Fontos, hogy Krúdy meséje kapcsán beszélhetünk a csúfolódásról, és arról, hogy valakinek az értékét nem a külső tulajdonságai határozzák meg.

4.1f Kokárdakészítés

45
perc

A dalok, mesék felnagyítják az ábrázolt hangulatot, eseményt. Március 15. ünnepéhez is hozzátartozik ez a lelkesítő, felnagyító vonás. Készítsünk most kokárdát a szokásosnál nagyobb méretben! Ezt nem a ruhánkra tűzzük, hanem az ajtóra fogjuk kiakasztani, mint ahogy adventkor is szokás koszorút tenni az ajtóra. Egy videón követni tudjuk a kokárdakészítés lépéseit (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán). A gyerekek kis csoportokban vagy egyénileg is dolgozhatnak. Ha mindenki készít egy kokárdát, haza is vihetik. De azért ne feledkezzünk meg az osztálytermünk ajtajáról sem, oda is jusson!

JEGYZETEIM